

DE LEENKAMER VAN HEERJANSDAM, 1345-1734

door
C. Hoek

*Eerder gepubliceerd in 'Ons Voorgeslacht', jrg. 33 (1978), een uitgave van de
Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie*

Inleiding

In het begin van de zestiende eeuw zijn de heren van Wassenaar, deels door vererving en deels door aankoop, in het bezit van een aantal leenkamers. De administratie van deze is nooit gescheiden gehouden door de leengriffiers, alleen in het midden van de veertiende eeuw worden de lenen van de Hof van Wassenaar en die van de Burcht van Leiden van elkaar onderscheiden. Toch vallen de leenkamers nog ten dele te reconstrueren, daar in de oudere retroacta niet de van Wassenaers, maar andere leenheren optreden. Op deze wijze volgen hier dan ook reportoria op de lenen van diverse leenkamers.

De registratie van de lenen is goed bewaard gebleven in een serie registers, die gemerkt zijn met letters. Het oudste register A is aangelegd in 1420 en bevat ook oudere brieven, door de leenmannen overgelegd bij het verzoeken van hun lenen. Een ouder cartularium, gemerkt AA, is vervaardigd omstreeks 1400 en bevat akten uit de dertiende- en veertiende eeuw en ook onge-dateerde lijsten van leenmannen. De registers bevinden zich in het huisarchief van het kasteel Twickel en konden dank zij de vriendelijke toestemming van de laatste eigenares Vrouwe M.A.M.A. baronesse van Heeckeren van Wassenaar, gravin van Aldenburg Bentinck, gemicrofilm worden. Deze films bevinden zich op het Nationaal Archief te 's-Gravenhage.

Eén van deze leenkamers was:

De leenkamer van Heerjansdam

Op 14 juli 1340 koopt meester Tielman Jansz., deken van Sint Pieter te Utrecht, van de graaf het ambacht Heer Heyenambacht, dat later Heer Jansdam genoemd wordt.¹ Zijn bezit in de Zwijndrechtse waard wordt vergroot doordat op 30 juli 1346 zijn neef Janne Jansz. van Rosendale 100 morgen land van gravin Margaretha koopt, het latere ambacht de Kleine Lind, onder nadrukkelijke bepaling dat als hij zonder wettige kinderen overlijdt, dit leen op zijn oom meester Tielman zal versterven.² Dit blijkt inderdaad het geval te zijn, daar vrouwe Machteld van Barendrecht, de echtgenote van heer Dirck van Wassenaar, die van haar oom meester Tielman al diens lenen erft, ook in het bezit van de Kleine Lind komt. Dit impliceert dat haar neef heer Jan van Rosendael, ridder, die haar deze lenen betwist, geen wettige zoon is van de in 1346 vermelde Janne van Rosendale en ook geen bastaardzoon, daar de vier bastaardzonen van meester Tielman hun vader ook niet in diens lenen mogen opvolgen. Heer Jan is kennelijk de zoon van een volle broer of zuster van meester Tielman in tegenstelling tot vrouwe Machteld, die een dochter is van een halfbroer. Daar deze ouder was dan de volle broers en of zusters, eiste zij de voorrang in de leenopvolging, wat haar werd toegestaan. Wel moest zij heer Jan belenen met het ambacht Heer Jansdam, die dus ook ten dele schadeloos werd gesteld. Het ambacht de Kleine Lind vormde geen deel van het geschil en daar dit door de erfgenamen van heer Jan in leen wordt gehouden van die van vrouwe Machteld, is het waarschijnlijk, dat heer Jan dit reeds in leen hield van zijn oom heer Tielman.

Op 21-5-1369 betalen heer Jan en zijn zuster vrouwe Lisebet van Rosendael, de weduwe van heer Pieter van Hamert, met haar kinderen Jan van Hamert, Lisebet, Dirc, Aleyt, Maraude,

Katerine en Aernt, samen een derde deel van een schuldbrief ten laste van wijlen meester Tielman heren Jansz. de deken.³ Hieruit blijkt dat zij voor een derde deel diens erfgenamen zijn.⁴

Noten:

1. Leenkamer Holland, inv.nr. 50, fol. 102.
2. Register B, fol. 59.
3. Oud archief Dordrecht, inv.nr. 4, fol. 7.
4. Zie 'Ons Voorgeslacht', 1973, blz. 319 en 'De Nederlandsche Leeuw', 1937, kolom 440-442.

ALBLASSERDAM

1. **3½ morgen land te Alblasserdam tussen Ocker Heyn Bloemezoonsz. en de Meent van Aelblas.**

1½ morgen land aldaar tussen Willem Dircxz. en Willem Tanckeric.

1-8-1364: Geraerd Jan Lourenszoonsz. te versterven op Jan Willemsz. (AA, fol. 38).

21-12-1380: Gherijt Jan Louwerenszoonsz. met ledige hand te versterven op Jan Willemsz. (AA, fol. 39).

...-1...: Jan Willemsz. (AA, fol. 39).

BARENDRECHT

2. **2 gaarden land in jonkvrouwe Machtelds ambacht te Barendrecht in de hoeve van Brederode, belend ten westen: Jonghe Oudeland.**

18-6-1346: Gillijs Willem Oemszoonsz. (AA, fol. 38).

3. **2 gaarden land te Barendrecht in het Molenweer op de westwal.**

...-13...: Pieter Vastraedsz. (AA, fol. 39).

4. **3 gaarden land in jonkvrouwe Machtelds ambacht te Barendrecht in het Molenweer, belend ten oosten: jonkvrouwe Alide.**

6-2-1345: Aernt Claesz. te Barendrecht (AA, fol. 38).

5. **7½ gaarde land in Barendrecht in het weer van Gelijs ver Delianenz. aan de oostzijde.**

18-6-1346: Jan die Witte te Barendrecht, 4 gaarden te versterven op zijn oudste zoon Jan en 3½ gaarde op zijn jongere zoon Thielman (AA, fol. 49v).

...-13...: Jan die Witte Jansz. en zijn broer Tielman (AA, fol. 39).

6. **3 morgen land te Barendrecht in het ambacht van de burggraaf van Leyden in het Molenweer, belend ten westen: Jan Claesz.**

21-1-1376: Vastraed Aernt Ryedemansz. (AA, fol. 39).

7. **5 morgen land in het ambacht van jonkvrouwe Machteld te Barendrecht in het Huusweer, waarop vroeger Willem Oemsz. woonde.**

29-9-1351: Willem Gillis Oemsz. behoudens de lijftocht van Willem Oemsz. (AA, fol. 37v).

BERGAMBACHT

- 8. 6 gaarden land in het ambacht van Zuytbroec in de heerschappij van de Leck, belend ten oosten: Daem Mattenz. en ten westen: Aelbrecht Hasem.**

1-3-1366: Daem Mattenz. (AA, fol. 38v).

GROOT-AMMERS

- 9. 2½ morgen land in Avelingherweer in het ambacht Pudedelwijn.**

21-8-1346: Claes Heynric Zegherszoonsz., behoudens de lijftocht van zijn grootvader Martijn Ludenz. (AA, fol. 39v).

HEERJANS DAM

- 10. 4½ morgen land te Zwindrecht in het ambacht van Tielman heer Jansz., deken van Sint Pieter te Utrecht, gelegen tussen Heynken Snider en Jan Claesz.**

17-2-1345: Jan Claesz. te Barendrecht (AA, fol. 38).

HENDRIK-IDO-AMBACHT

- 11. Een manning land te Zwindrecht in het ambacht van Tielman heer Jansz., deken van Sint Pieter te Utrecht, in het volgerland, genaamd Vredericsland, behalve een ‘clemperen’ morgen, die er ten noorden van ligt bij de dichtst bij zijnde sloot. Het land strekt zich aan beide zijden langs de ver Gheylenweg.**

...-13...: Jan van Waelnesse (AA, fol. 38v).

10-11-1364: Willem Gillis heren Jansz., neef van de leenheer Tielman heer Jansz. (AA, fol. 38v).

N.B.: Het volgerland van Heerjansdam ligt in Hendrik-Ido-Ambacht, waar ook de ver Gheylenweg is.

- 12. 2 morgen land (1537: in het volgerland van de Lijnde in een kamp van 5 morgen gemeen met de heilige geest van Dordrecht) in het ambacht van Arnoud uter Linde ten zuiden van de ver Gheylenweg tussen het land van heer Willem van Duvenvoirden en dat van Reinbout Zeebaers, belend ten oosten: (1655: Gerrit Barentsz., 1705: mevrouw van Hoven) en ten westen: (1655: Evert Pietersz. Karseboom, 1705: Cornelis van Aelst).**

11-11-1349: Aernd heer Willemsz., neef van de leenheer Tielman heer Jansz., deken van Sint Pieter te Utrecht (AA, fol. 38v).

9-4-1369: Willem Aerndsz. uit der Linde, neef van de leenvrouwe Machtelt van Barendrecht, vrouwe van Wassenair en burggravin van Leyden (AA, fol. 39v).

19-5-1432: Jan uter Linde zoals zijn vader Willem uter Linde het leen hield (B, fol. 23).

12-3-1463: Aernt uter Linde bij dode van zijn vader Jan uter Linde (B, fol. 117).

15-1-1485: Cornelis Arentsz. uiter Linde bij dode van zijn vader Aernt uiter Linde (C, fol. 30v).

...-1...: Vinck Claesz. ten behoeve van de kerk in de Linde volgens het testament van Cornelis Aerntsz. uiter Linde (D, fol. 5).

3-10-1524: Claes Vinck Jansz., schout van der Lynde, ten behoeve van de kerk aldaar, na 4 jaar verzuim, op verzoek van de pastoor aldaar, na het overlijden van Vinck Claesz. (D, fol. 77v).

8-10-1536: Joachim Cornelisz. ten behoeve van de kerk na dode van Claes Vinck (E, fol. 28v).

13-3-1538: Aert Heynricksz., onmondig, hulde door Jacob Willemsz. van Dorp, na overdracht door Joachim Cornelisz. namens de kerkmeesters Wouter Jansz. alias Vinck en Koen Cleysz., die in opdracht van de ambachtsheer meester Vincent, ten overstaan van Cornelis Mathijsz., schout-, Koen Cleysz., Reyn Pouwelsz., Floris Ariensz., Jacob Joestensz. en Willem Claesz., heemraden in meester Vincents Linde, op 7-6-1537 het leen aan Heynrick Anthonisz. in het ambacht van den Oostendam of Heynrick Yden ambacht hebben verkocht (E, fol. 33).

21-2-1546: Emmeken Gijssendochter in Oudelantsambacht, hulde door Adriaen Claesz., na overdracht door Aert Heynricksz. (E, fol. 76).

12-9-1558: Pieter Willemsz. te Swindrecht bij dode van zijn moeder Emmeken Ghijsendochter en draagt het leen over aan zijn halfzuster Marijtge Florijsdochter, gehuwd met Aernt Cornelisz. (F, fol. 55v).

22-1-1587: Cornelis Aertsz. te Swindrecht bij dode van zijn moeder Maritgen Florijsdochter (H, fol. 35v).

3-11-1606: Aert Cornelisz. te Swindrecht bij dode van zijn vader Cornelis Aertsz. (I, fol. 8).

26-4-1655: Jacob Aertsz. te Aerts ambacht uiter Linde bij dode van zijn vader Aert Cornelisz. (L, fol. 110).

16-2-1658: Jacob Aertsz. te Henrick Yden ambacht heeft op 1-12-1655 het leen belast met 600 gulden tegen 4 % rente ten behoeve van Adriaentje Dammesdochter, afgelost op 17-7-1659 (M, fol. 12).

16-7-1659: Aerien Cornelisz. Wiggersz. te Heyndrick Yden ambacht na overdracht door Jacob Aertsz. (M, fol. 27).

25-5-1700: Teunis Ariensz. Wiggerden of Beykerck te Hendrick Iden ambacht bij dode van zijn vader Arij Cornelisz. Wiggerden (N, fol. 51).

11-3-1705: Floris Hendricksz. de Ruyter te Meerdervoort na overdracht door Cornelis van Aelst volgens procuratie op 10-3-1705 voor notaris Adriaen Rijnen te Rijsoort verleden door Theunis Ariensz. Bijkerck voor 500 gulden (N, fol. 84).

7-5-1723: Neeltie Cornelis van Steek, wonende aan de ver Gelenweg te Meerdervoort, hulde door Daniel Wilten in den Haghe volgens procuratie verleden op 19-4-1723 voor Bastiaen Broelingh, schout -, Aert Reyckes en Jan Kuypers, schepenen van Swijndrecht, bij dode van haar man Floris Hendricksz. de Ruyter, volgens diens testament verleden op 19-2-1711 voor Hendrick van der Hoep, notaris te Hendrick Ido ambacht (N, fol. 184).

17-5-1734: Hendrick de Koninck in het volgerland van Heer Jansdam na overdracht door Neeltje Cornelis van Steek (O, fol. 24).

N.B.: Het volgerland van de Linde ligt in Hendrik-Ido-Ambacht.

13. 8 hond 76 roede land in Wittekinderambacht in 2 percelen, in een kamp van 5 morgen, dat van wijlen Margriet Wittendochter was, belend door Laurens Elansz. aan de ene - en Marij van der Hayen aan de andere zijde.

23-10-1364: Colijn Scildeman Wittenzoonsz. (AA, fol. 38v).

MOORDRECHT

14. 5 morgen land in het ambacht van Moerdrecht, gelegen aan de gemene middelweg.

28-6-1351: Gherarde van Wijk Jansz. (AA, fol. 37v).

...-1...: Florijs van Wijk Gheritsz. (AA, fol. 37v).

NIEUW-LEKKERLAND

15. Een viertel land in Nyenleckerlant, aan beide zijden belend door Florens Bisscop Willemsz. (1440: aan de oostzijde in het weer van Florijs Biscop Willemsz.).

12-6-1364: Florens Bisscop Willemsz. (AA, fol. 38v).

5-4-1440: Adriaen Biscop na overdracht door Symon Biscopsz. (B, fol. 49v).

1-6-1447: Adriaen Biscop krijgt het leen ten vrij eigen wegens zware dijklasten (B, fol. 67v).

RIDDERKERK

16. 3 morgen land in het ambacht van Ryederkerke, belend ten oosten: Willem Arnoutsz., waarop Willem Adaemsz. woont.

24-6-1349: Willem Adaemsz. van den Wael, gehuwd met Vrouwelijn (AA, fol. 39).

17. 6 morgen land in het ambacht van Ryede, belend ten westen: het land van de deken.

21-10-1366: Hughe Monne Everdeysz. (AA, fol. 38).

ZWIJNDRECHT

17 bis. 9 hond land in Zwindrecht.

...-1470: Ariaen Willemsz. krijgt het leen ten vrij eigen wegens zijn armoede (C, fol. 5).

18. 10 morgen land, genaamd het Boogaertweer, in het ambacht van Zwindrecht.

...-13..: Aernt Hesselsz. (na 18-6-1346; AA, fol. 39).

19-12-1420: Wouter Hesselsz. tocht zijn echtgenote jonkvrouwe Kateline Reyner Jans Jonghezoonsdochter (A, fol. 11v).

19. De helft van het ambacht van der Lijnde (1346: in Zwindrecht, groot 100 morgen, 1602: Het ambacht van de Kleinde Lindt, groot 125 morgen, 1680: getaxeerd op 12.500 gulden).

5-11-1445: Bertholomeus van der Doys na overdracht door zijn moeder jonkvrouwe Aernt van Rosendael, gehuwd met Jan van Culenburch (9, fol. 62).

12-4-1447: Bertelmees van der Dues met ledige hand, met bevestiging in aanwezigheid van zijn moeder jonkvrouwe Aernt van Rosendail, gehuwd met Jan van Culenburch, en van Jan van Muylwijck namens zijn dochter, van de huwelijkse voorwaarden met Yde van Muylwijck Jansdochter, gepasseerd ten overstaan van Florijs van Diemen, Allaert Suys Matheusz., Jacob van Overstege Pietersz. en Splinter Vranckenz., schepenen van Dordrecht (B, fol. 65v).

13-5-1452: Bartholomeus van der Does Phillipsz. heeft goederen ter waarde van 1000 bourgondische schilden, die zijn vrouw jonkvrouwe Yde Jansdochter van Muylwijck ten huwelijk had gebracht, verkocht en bewijst haar nu een jaarrente van 50 gouden bourgondische schilden op het leen en op het leen 19 van Heer Jansdam, te lossen met 1000 schilden, te versterken op haar vader Jan van Muylwijck, gehuwd met jonkvrouwe Cornelia en hun erfgenamen (B, fol. 84; zie het leen 18).

1-7-1462: Bartholomeus van der Doys mag het leen belasten met een rente van 1 pond groot Vlaams per jaar ten behoeve van jonkvrouwe Margriete van Alcmade van Wijngaerde, weduwe, om aan zijn zuster haar erfdeel van vaders en moederszijde uit te betalen (C, fol. 100v en fol. 115, zie het leen 22).

1-7-1462: Bartholomeus van der Doys mag het leen belasten met een rente van 1 pond groot Vlaams per jaar (Heerlijksheidsarchief van Heer Jansdam, inv.nr. 4).

6-5-1486: Phillips van der Does krijgt wegens ernstige ziekte uitstel van verheffing na dode van zijn vader (C, fol. 36v).

1-6-1486: Phillips van der Does Bertelmeeusz. (C, fol. 37).

20-4-1490: Philips van der Does mag de door hem bedijkte landen verkopen, mits betalende 1 gouden rijns gulden per morgen (Heerlijksheidsarchief Heer Jansdam, inv.nr. 317).

...-14..: Phillips van der Does beleent zijn zwagers Florijs van Toll Florijsz. en Claes Adriaensz. met een paar zwanen in de Wale (D, fol. 51).

24-7-1498: Jan van Muylwick (C, fol. 73v).

8-7-1504: Jan van Muylwijck meester Jan Boomsz., neef van - en na overdracht op 8-8-1503 door Philips van der Does Bertelmeeusz. (C, fol. 90 en D, fol. 10; hij breidt het leen van Florijs van Toll Florijsz. uit, zodat deze de zwanen ook rond diens woning in Heynrick Yden ambacht mag houden, dit wordt op 15-8-1516 door de heer van Wassenaer bevestigd, D, fol. 51 en Heerlijksheidsarchief, inv.nr. 5).

9-2-1509: Jonkvrouwe Lysbeth, gehuwd met heer Philips van der Dues, doet afstand van haar lijftocht (C, fol. 90v).

30-6-1510: Pieter Huygensz., gehuwd met jonkvrouwe Katrijne (volgens een aantekening in de marge Marie) Sturpijn, na overdracht door Jan van Muylwijck meester Jan Boomsz. (D, fol. 37).

6-11-1516: Huyge Pietersz. na overdracht door zijn broer Arent Pietersz., die deze overdracht nogmaals op 1-3-1535 bevestigt (D, fol. 52v).

31-4-1537: Joris Hugez., onmondig, hulde door Pieter Bol, auditeur van de rekenkamer van Hollandt, bij dode van zijn vader Huge Pietersz. (E, fol. 31).

31-10-1550: Joris Hugez. doet zelf hulde (E, fol. 31).

9-11-1576: Jonkvrouwe Maria van der Linde, weduwe van Willem van Beveren, hulde door haar schoonzoon Adriaen Pietersz. Beaumont, met zijn medezwager Aernt Maertensz. op 6-11-1576 voor het gerecht van Dordrecht hiertoe gemachtigd, bij dode van haar broer Joris van der Linde (Zij machtigt hen tevens om voor het gerecht van Spijkenisse aan Cornelis Dirxsz. aldaar 6 gemet 40 roede land over te dragen: G, fol. 69v).

6-8-1579: Jonkvrouwe Alijdt van Beveren, gehuwd met Adriaen Pietersz. van Beaumont, bij dode van haar moeder jonkvrouwe Marie van der Linde (G, fol. 87).

12-8-1594: Willem van Beaumont te Dordrecht, onmondig, hulde door meester Jacob Muys, gehuwd met zijn tante, bij dode van zijn moeder jonkvrouwe Alijdt van Beveren (H, fol. 25v).

20-4-1602: Willem van Beveren, lid van de Staten Generaal en rentmeester van Suydt-Hollandt, doet hulde voor Willem van Beaumont, omdat meester Jacob Muys is overleden (H, fol. 26).

15-6-1616: Willem van Beaumont doet zelf hulde (H, fol. 25v).

12-1-1618: Jonkvrouwe Clementia van Beaumont, hulde door François de Witte volgens procuratie verleden door het gerecht te Dordrecht op 18-12-1617, bij dode van haar broer Willem van Beaumont (K, fol. 13).

28-5-1649: Heer Cornelis van Beveren, heer van Strevelshouck en West IJsselmonde, hulde door Marinus van der Lisse, op 17-5-1649 voor notaris Daniël Elbo te Dordrecht gemachtigd, bij dode van zijn nicht jonkvrouwe Clementia van Beaumont en volgens haar testament d.d. 10-2-1640, waarin zij het leen aan haar neef legateert (L, fol. 95v).

25-2-1668: Heer Cornelis de Bevere, heer van West IJsselmonde, raad en generaal meester van de munt van de Verenigde Nederlanden, na scheiding met zijn broer en zuster Johan de Bevere, gouverneur van Geertruydenberch en kolonel van een regiment voetknechten, en vrouwe Adriana de Bevere, vrouwe van Meerdervoort, op 14-2-1668 voor notaris Gvoert de Man te Dordrecht, bij dode van zijn vader Cornelis de Bevere, heer van Strevelshoeck, West IJsselmonde en de Cleyne Lindt, weduwnaar van Cristina Pijl, volgens diens testament op 4-6-1658 gepasseerd voor notaris Daniël Eelbo te Dordrecht, hulde door meester Adriaen van Nispen (M, fol. 91v).

24-10-1681: Heer Cornelis de Bevere na overdracht door zijn vader heer Cornelis de Bevere, heer van West IJsselmonde, volgens zijn op 2-12-1680 gesloten huwelijksvoorwaarden met Anthonia Cools (M, fol. 170).

25-7-1686: Jonkheer Cornelis de Bevere, oud 4 jaar, hulde door meester Wijnant van der Maes volgens procuratie op 24-6-1686 voor notaris Johan van der Hoop verleden door zijn moeder Anna Anthonia Cools, bij dode van zijn vader heer Cornelis de Bevere (M, fol. 197v).

8-7-1717: Ernest de Bevere heer Cornelisz., heer van West IJsselmonde, oud burgemeester van Dordrecht (N, fol. 152).

15-9-1722: Vrouwe Ernestine Geertruyt de Bevere, gehuwd met meester Govert van Slingelandt, drossaart en schout van Breda, hulde door Johan de Bont, klerk ter secretarie van de Raad van Staten der Verenigde Nederlanden, volgens procuratie op 12-9-1722 verleden voor notaris Jacob van Tingen te 's-Gravenhage, bij dode van haar vader Ernest de Bevere heer Cornelisz. (N, fol. 181v).

12-9-1724: Jonkvrouwe Susanna van Slingelandt, oud 3 jaar, hulde door Cornelis van Meerlo, klerk ter secretarie van de Raad van Staten der Verenigde Nederlanden, volgens procuratie op 28-6-1724 verleden door haar vader meester Govert van Slingelandt, bij dode van haar moeder vrouwe Ernestine Geertruyt de Bevere (N, fol. 194).

Leenmannen, waarvan geen, beleningen worden vermeld:

Jacob Scovenant Willem Zomerlantsz. en Alaerd Scildemansz., beiden vermeld op 21-10-1366 (AA, fol. 38).